

Fortsatt forarget aktivist

Kjersti Ericsson

Gammel: tanker om å aldres

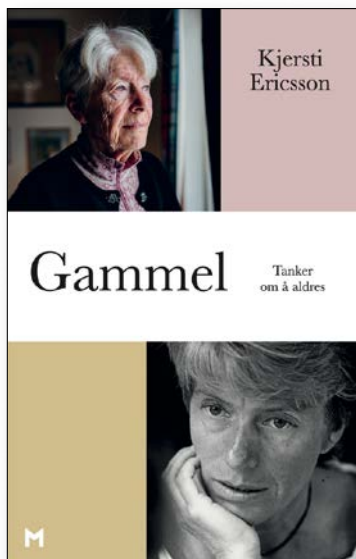
Oslo: Forlaget Manifest, 2024

164 s.

ISBN 9788283421828

Michael 2025; 22: 66–67

doi: 10.5617/michael.12117

Kjersti Ericsson er tidligere professor i kriminologi, politisk aktivist og forfatter av romaner og diktsamlinger. Hun har rundet de 80, og det er fortsatt fart, spenst og analytisk tankekraft igjen i rikt monn.

Hun skildrer det å eldes innenfra som en gradvis prosess med tap av ektefelle, venner og felles minner, og hun kaller det å leve i et *tidseksil*. Hva skjer med kroppen, forholdet til andre mennesker og den aldrenes rolle i samfunnet? Hun betoner elementet av flaks som forklaring på å eldes som friskere enn gjennomsnittet, men også sosial klasse, økonomi, boligforhold, utdanning og levevaner. Noen rammes av sykdom, og andre slipper unna. «Av skade blir man først og fremst skadet, og ikke klok».

Fra sin privilegerte stilling som professor, til dels etter fylte 70 år, har hun fått oppleve en alderdom som skiller seg betydelig fra den en kvinne med hardt fysisk arbeid og lavere pensjon vanligvis får. Uten alvorligere sykdommer har livet likevel sine begrensninger, slik som savnet av å kunne gå på ski og at litt dårligere hørsel gjør samtaler vanskeligere. Men alderen har også sine

gleder, som en lang frokost med aviser, økt tid til å dyrke hobbyer, frivillig innsats, samvær med barnebarn og kulturopplevelser.

Hun har et tankevekkende avsnitt om de voldsomme franske protestene mot å øke pensjonsalderen fra 62 til 64 år, stilt opp mot den norske debatten som er gjenspeilet i *Perspektivmeldingen* i 2024, om at løsning på alle samfunnsøkonomiske bekymringer er at vi alle skal arbeide ett år til. Den franske innstillingen er åpenbart at man skal ha tid til å nyte pensjonistlivet mens man kan, mens den nordiske kanskje ligger nærmere utsagnet: «Arbeta jäklar, i döden får ni vila».

Tapet av jobbidentitet kjennes mindre enn tapet av ektefelle, venner og slektninger. At minner ikke lenger kan deles, at man ikke kan gjøre ting sammen, og at kretsen for sosialt samvær innsnevres, er utvilsomme tap. Med økende skrøpelighet må hverdagen planlegges bedre, og kanskje blir småting utsatt eller uoverstigelige. «Det å bare leve» blir et arbeid.

I kapittelet om å bli en omsorgsbyrde kommer kloke refleksjoner om alt som man maktet før, og som nå ikke lenger er så greit, for eksempel alle de nye kravene som vi stadig stilles overfor med digitalisering. Vi trenger hjelp til små og litt større oppgaver i dagliglivet som snømåking, gressklipping og handling. Fra å gå i demonstrasjonstog for eller imot alle mulige saker burde man nå heller protestere mot manglende tilbud i eldreomsorgen.

Pårørendeoppgaver tilligger ektefellen, dersom man fortsatt har noen, men stadig flere bor alene. Dernest barn, venner og naboer så langt det rekker, før det offentlige hjelpeapparat må trå til. Helsepersonellkommisjonens budskap er klart nok: Forventningene må skruses ned. Den gjensidige frykten for å være en byrde for barna, hviler over begge parter. Stadige innskrenkninger i kommunenes budsjetter og tjenester lover heller ikke godt.

I siste del kommer aktivistperspektivet tydelig fram. Konsekvensene av eldrebølgen har vi ikke tatt innover oss. Omlegging fra et utdanningsamfunn til et eldresamfunn, med flere eldre enn unge, er allerede her, mens de eldre er nærmest usynlige i styre og stell.

Boken er velskrevet, gir plass for refleksjoner over egen aldring og er behørig belagt med noter og referanser.

Arvid Heiberg
arvid.heiberg2@gmail.com

Arvid Heiberg er professor emeritus og overlege i medisinsk genetikkk ved Oslo universitetssykehus.